

ትምህርት አሥር

ለፈተና ዝግጅት የማቴዎስና የማርቆስ ወንጌሎች ክለሳ

የማቴዎስና የማርቆስ ወንጌሎች የማወዳደሪያና የማነፃፃሪያ ሰንጠረዥ

ማቴዎስ

1. ሰዎች በእርሱ እንዲያምኑ ለማድረግ የኢየሱስን የምድር ላይ አገልግሎት ያቀርባል።
2. ኢየሱስን እንደ መሢህ ያቀርባል።
3. በኢየሱስ የተፈጸሙትን ብዙ የብሉይ ኪዳን ትንቢቶች ጠቅሷል።
4. በወንድ በኩል የመጣውን ወይም ንጉሣዊውን የኢየሱስ የዘር ሐረግ ያቀርባል።
5. የኢየሱስን ልደትና ወደ ግብፅ የመሰደድን ታሪክ በአጭሩ ያቀርባል።
6. ለኢየሱስ ትምህርት ትልቅ ሥፍራ ሰጥቶታል፤ ንጉሡ ያውጃል።
7. የማቴዎስ ዓላማ ኢየሱስ መሢህ እንደነበረ ለአይሁድ ለማረጋገጥ ነበር።
8. ኢየሱስ ሥልጣን በተሞላበት ሁኔታ የሃይማኖት መሪዎችን፣ የፈረሳውያንንና የሰዶታውያንን ግብዝነት ይነቅፋል፤ ማቴ. 23።
9. ስለ ክርስቶስ ዳግም ምፅዓትና ስለ መጨረሻዎቹ ጊዜያት ትምህርት ይሰጣል፤ ማቴ. 24-25።
10. ማቴዎስ «ሂዱና አሕዛብን ሁሉ አስተምሩ» የሚለውን የመጨረሻ ትዕዛዝ ያቀርባል።
11. ማቴዎስ 28 ምዕራፎች አሉት።
12. ማቴዎስ ከኢየሱስ ታምራት አሥራ አራቱን አስፍሯል።

ማርቆስ

1. አጠቃላይ አቀራረብ ከማቴዎስ ጋር ተመሳሳይ ነው።
2. ኢየሱስን እንደ አገልጋይ ያቀርባል።
3. ከብሉይ ኪዳን አንድ ትንቢት ብቻ ገልፅ በሆነ መንገድ ጠቅሷል።
4. ምንም የኢየሱስን የዘር ሐረግ አላቀረበም። በማርቆስ ዓላማ ውስጥ አስፈላጊ ልነበረም።
5. የኢየሱስን የልደት ታሪክ አልሰጠም።
6. የኢየሱስን አገልግሎት ትኩረት ሰጥቶታል፤ አገልጋዩ ያገለግላል።
7. ለሮማውያን ክርስቲያኖች የሮም ገዢ የነበረው ኔሮ ባመጣባቸው ስደት ውስጥ የሚገጥማቸውን የዕለት ችግር በሙሉ ኢየሱስ እንደሚያስወግድላቸው ማረጋገጥ የማርቆስ ዓላማ ነበር።
8. ኢየሱስ የሃይማኖት መሪዎች የሚያቀርቡለትን ጥያቄ ይመልሳል፤ ማር. 12።
9. ስለ መጨረሻዎቹ ጊዜያት ትምህርት ይሰጣል፤ ሆኖም እንደ ማቴዎስ በዝርዝር አይደለም፤ ማር. 13።

10. «ሂዱና ... ወንጌልን ለፍጥረት ሁሉ ስበኩ» የሚል ተመሳሳይ ትዕዛዝ አቅርቧል።
11. ማርቆስ 16 ምዕራፎች አሉት።
12. ማርቆስ አራት ታምራት ብቻ አስፍሯል።

ምክር ለመምህሩ

በእያንዳንዱ ትምህርት መጨረሻ ላይ የተሰጡትን ጥያቄዎች ከክለሱ በኋላ ከትምህርት 1-10 ካለው ክፍል ጥያቄ አውጣጥተው ፈተና ያዘጋጁ።

የቤት ሥራ

ለፈተና ዝግጅት አድርጉ።

ትምህርት አሥራ አንድ

ምክር ለመምህሩ

ተማሪዎችዎን ከትምህርት 1-10 ካሉት ክፍሎች አውጣጥተው ያዘጋጁትን ፈተና ይፈትኑአቸው።

የቤት ሥራ

ለሉቃስ ወንጌል ጥናት ለመዘጋጀት ሉቃስ 1-6ን አንብቡ።

ትምህርት አሥራ ሁለት

የሉቃስ ወንጌል መግቢያ

የመጽሐፉ መሠረታዊ ነጥቦች

1. ጸሐፊው ሉቃስ ነበር።

ሀ/ ሐኪም ነበር፤ ቆላ. 4: 14።

ለ/ ከእስላሞች ወገን ያመነ ነበር፤ ቆላ. 4: 14።

ሐ/ የደውሉስና የማርቆስ ጓደኛ ነበር፤ ፊልሞና 24፤ 2ኛ ጢሞ. 4: 1።

2. የሉቃስ ወንጌል የተጻፈው በ60 ዓ.ም. ገደማ ነበር።

የሉቃስ ወንጌል ዓላማ

1. ሉቃስ በምዕ. 1:1-2 ላይ የቀድሞ ክርስቲያኖች ያዩአቸውንና ያመኑባቸውን ነገሮች በቅደም ተከተል የሚያቀርብ መሆኑን ይናገራል።
2. ሉቃስ ታሪኩን የጻፈው በተለይ ግሪኮች እንዲጠቀሙበት በማሰብ ነው። እነርሱ ሁሉ ነገር እንከን የሌለው ሆኖ እንዲቀርብላቸው ስለሚፈልጉ እርሱም ኢየሱስን ፍፁም ሰው አድርጎ ያቀርብላቸዋል።

የሉቃስ ወንጌል ልዩ ባሕርያት

1. ሉቃስ ከማቴዎስና ከማርቆስ ይልቅ የኢየሱስን ስሜቶች በማስመልከት ጽፏል። ለምሳሌ፡-
ሀ/ ኢየሱስ ለኢየሩሳሌም አለቀሰ፤ 13:14።
ለ/ ኢየሱስ በጸሎት ቃተተ፤ 22:44።
ሐ/ ኢየሱስ በጎዞን ለሚገኙት ያዘናል፤ 7:13፤ 8:52።
መ/ የኢየሱስ ምሳሌዎች የእርሱን ብርቱ ስሜት ይገልጻሉ፤ ሉቃስ 15።
2. የሉቃስ ወንጌል ከተቀሩት ወንጌሎች ሁሉ ይረዝማል። በአዲስ ኪዳን ውስጥ ረጅም መጽሐፍ የሉቃስ ወንጌል ነው።
3. ሰው ሁሉ እኩል እንደሆነ ሉቃስ ጠበቅ አድርጎ ይገልጻል። ለምሳሌ፡-
ሀ/ መላእክት ለእረኞች የተናገሩት መልእክት ለሰው ሁሉ የተሰጠ መልእክት ነበር፤ 2:10።
ለ/ ኢየሱስ ሕፃን ሳለ ሰምቶን በቤት መቅደስ ውስጥ ስለ እርሱ የተነበየው ትንቢት እንዲህ የሚል ነበር፡- «ለሰዎች ሁሉ ደህንነት ይሰጣል» 2:31-32።
ሐ/ በ3:6 ላይ ሉቃስ ከኢሳ. 52:10 ላይ የጠቀሰው ጥቅስ «ሥጋ የለበሰ ሁሉ የእግዚአብሔርን ማዳን ያያል» የሚል ነው።
መ/ ኢየሱስ ማንኛውንም ዓይነት ሰው ለመርዳት ይፈቅድ እንደነበረ የሉቃስ ወንጌል ያሳያል። ኢየሱስ ሴቶችን፣ ሕፃናትንና የተገለሉትን ለምሳሌ እንደ ለምፃሞች፣ ሰማሪያውያንና አሕዛብ ያሉትን ረድቷቸዋል።
4. ብዙ ግሪኮች የተማሩ ሰዎች ስለነበሩ ግጥምና ዜማ ይወዱ ነበር። ስለዚህ ሉቃስ፡-
ሀ/ የኢየሱስ እናት የማርያምን የምስጋና ግጥም ያቀርብላቸዋል፤ 1:46-55።
ለ/ የዘካርያስን የምስጋና ንግግር ያቀርብላቸዋል፤ 1:68-79።
ሐ/ የመላእክቱን የምስጋና ንግግር ያቀርብላቸዋል፤ 2:8-14።
5. ሉቃስ ከማቴዎስና ከማርቆስ ይልቅ ስለ ጸሎት ሰራ ትምህርት ይሰጣል፤ 11:1-3፤ 18:1-4፤ 22:45-46 ተመልከቱ። ዘጠኙ ኢየሱስ የፀለየባቸው ጊዜያት በሉቃስ ወንጌል ውስጥ ተጠቅሰዋል፤ 6:12፤ 9:16፤ 18፤ 9፤ 28-29፤ 11:2-4፤ 22:17፤ 19፤ 32፤ 41-44፤ 23:34፤ 46።
6. ሉቃስ ከማቴዎስና ከማርቆስ ይልቅ ስለ መንፈስ ቅዱስ ሥራ ይጠቅሳል።
7. የሚቀጥሉትን ነገሮች የሚነግረን ሉቃስ ብቻ ነው፡-
- ኢየሱስ የደም ላብ እንዳላበው፤
- ኢየሱስ በኤማሁስ መንገድ ላይ ሁለቱን ደቀ መዛሙርት እንዳነጋገራቸው፤
- ኢየሱስ ከትንሣኤ በኋላ 11 ጊዜ ስለ መታየቱ፤

- ክርስቶስ በመስቀል ላይ የተናገራቸው ቃላት፡-
 «አባት ሆይ ይቅር በላቸው» 23:24»
 «ሃረ ከእኔ ጋር ትሆናለህ» 23:43»
 «ነፍሴን በእጅህ አደራ እሰጣለሁ» 23:46»

ጥያቄዎች

1. ስለ ሉቃስ ማንነት ሦስት ነገር ጻፉ»
2. ሉቃስ ስለ ኢየሱስ መረጃ የሰበሰበው ከየት ነበረ?
3. የኢየሱስን ስሜቶች የሚያሳዩ ሦስት ሁኔታዎች ጥቀሱ»
4. ሉቃስ የሰውን እኩልነት በማስመልከት ከጻፋቸው ሁኔታዎች ጥቂቶቹን ዘርዝሩ»
5. ሉቃስ ወንጌሉን በሚጽፍበት ጊዜ በተለይ እንደማንን ያስብ ነበር?

የቤት ሥራ

ለሚቀጥለው ትምህርት ዝግጅት ሉቃስ 7-12ን አንብቡ»

ትምህርት አሥራ ሦስት

የሉቃስ ወንጌል አጠቃላይ አስተዋጽዖ

1. የኢየሱስ ልደትና የልጅነት ወቅት፤ 1:5-3:20»
2. የኢየሱስ ጥምቀትና መፈተን፤ 3:31-4:13»
3. የኢየሱስ አገልግሎት በገሊላ፤ 4:14-9:50»
4. ኢየሱስ ከገሊላ ወደ ኢየሩሳሌም ያደረገው ጉዞ፤ 9:51-19:10»
5. ኢየሱስ በኢየሩሳሌምና በአካባቢዋ፤ 19:11-22:46»
6. የኢየሱስ ሞትና ድል፤ 22:47-24:53»

ኢየሱስ በምድር ላይ የነበረው አገልግሎት ድርብ ነበር»

1. ኢየሱስ የመጣው ሰዎችን ለመርዳት ነበረ፤ 4:18» ኢየሱስ ከምዕራፍ 1:1-9:50 በሸተኞችን ፈወሰ፤ አጋንንትን አስወጣ፤ ምሳሌዎችን አስተማረ፤ ባሕሩን ፀጥ አደረገ፤ በተጨማሪ አምስት ሺህ የተራቡ ሰዎችን መገዘ። ሰዎች በሥጋ የሚደርሱባቸውን ሁሉ ኢየሱስ ራሱ ይሰማው ነበር» ሆኖም ከጥቂት ደቀ መዛሙርት በስተቀር የእግዚአብሔር ልጅና ለእነርሱ የመጣ መሠረህ መሆኑን ሕዝቡ ሊቀበሉት አልወደዱም፤ 4:22-30» ስለዚህ ኢየሱስ የመጣበትን ሁለተኛ ዓላማ ለመፈጸም ወደ ኢየሩሳሌም ይጓዛል» በኢየሱስ አገልግሎት ውስጥ ሉቃስ 9:51 ማዕከላዊ ነጥብ ተብሎ ሊጠራ ይችላል» ኢየሱስ «የሚወጣበት ጊዜ እንደደረሰ አውቆ ወደ ኢየሩሳሌም ለመሄድ ፈቱን አቀና»»
2. ኢየሱስ የመጣው ሰዎችን ለማዳን ነበረ፤ 9:56ን አንብቡ» ኢየሱስ እስከሚሞትበት ጊዜ ድረስ ሰዎችን ማዳን፤ ማስተማርንና ደቀ መዛሙርቱን ማሠልጠን አላቋረጠም»

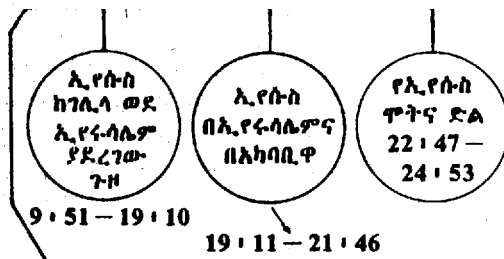
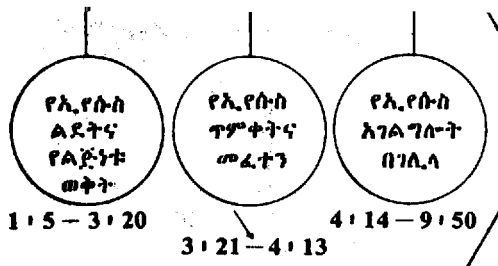
ነገር ገን የኢየሱስ ዋና ዓላማ የሰዎችን መንፈሳዊ ፍላጎት ማርካት ነበር። ኢየሱስ ወደ ኢየሩሳሌም ሄዶ ሕይወቱን ለዓለም ኃጢአት እንዲሰዋና በእርሱ ኃያልነት ለሚያምኑ ሰዎች ሁሉ የዘላለም ሕይወት እንዲሰጥ እግዚአብሔር ያዘጋጀው ጊዜ ደረሰ።

ሉቃስ 9:51

እንደ ሉቃስ አቀራረብ ይህ በኢየሱስ አገልግሎት ውስጥ ማዕከላዊ ነጥብ ነው። የተሰጠውን ንድፍ በሚገባ ብታጠኑት የሉቃስን ወንጌል አጠቃላይ ይዘት ባጭሩ ለመያዝ በጣም ይረዳችኋል። በሉቃስ ወንጌል ውስጥ የሚገኝ ቁልፍ ቃል «የሰው ልጅ» የሚለውን ነው። ቁልፍ ጥቅሶች፡-

1. ሉቃስ 2:40ና2:52።
2. ሉቃስ 5:32ና 19:10 ኢየሱስ እንዴት ኃጢአተኞችን ሊጠራና ሊያድን እንደመጣ ይናገራሉ።
3. በሉቃስ 9:62 ኢየሱስ ወደኋላ ስለመመለስ ያስጠነቅቃል።
4. በኢየሱስ አገልግሎት ውስጥ ማዕከላዊው ጥቅስ ሉቃስ 9:51 ነው እነዚህን ቢቃል አጥኑ።

የሉቃስ ወንጌል ንድፍ
ኢየሱስ ፊቱን ወደ ኢየሩሳሌም አቀና

ጥያቄዎች

1. የሉቃስ ወንጌልን ስድስት ዋና ዋና ክፍሎች ዘርዝሩ።
2. በምድር ላይ የኢየሱስ ድርብ ዓላማ ምንድነው?
3. በሉቃስ ወንጌል ውስጥ እንደተጠቀሰው በኢየሱስ አገልግሎት ውስጥ ግዕዝነቱ ነጥብ ምን ነበር? ለምን?
4. ኢየሱስ ወደ ኢየሩሳሌም ለመሄድ ፊትን የሚያቀናው ለምንድን ነው? 9: 15 ተመልከቱ።

የቤት ሥራ

ሉቃስ 13-18 አንብቡ። በዚህ ክፍል ውስጥ ቁልፍ የሆኑትን ጥቅሶች አጥኑ።

ትምህርት አሥራ አራት

ሉቃስ ኢየሱስን ፍፁም ሰው አድርጎ ያቀርበዋል። ኢየሱስ በልደቱና በዕድገቱ እኛን ይመስል ነበር። የደረሱበት ፈተናዎች በእኛ ላይ እንደደረሱ ዓይነት ናቸው። ለሚቶቹም ልክ እንደ እኛ ናቸው። ሆኖም እንደ እኛ ሥጋ ለባሽ ቢሆንም ከእኛ ልዩ ነበር። ባሕርዩ ልዩ ነው፤ የተላከውም ለተለየ ዓላማ ነበር። የኢየሱስ ንግግርና ሕይወቱ ሌሎች ሰዎች ያልነበራቸው ሥልጣን ታይቶበታል። ለምሳሌ:-

1. ኢየሱስ «ወንድሞቼን ሊመስል» ወደዚህ ዓለም እንደመጣ ተገልጿል ዕብ. 2: 17። በተጨማሪ የኢየሱስ ሕይወት የኛን እንደሚመስል ለማረጋገጥ የሚከተሉትን ጥቅሶች አንብቡ:- 1: 25-26፤ 2: 1-7፤ 39-52።
2. ኢየሱስ «በነገር ሁሉ እንደ እኛ የተፈተነ» ሰው ነበር፤ ዕብ. 4: 15። ኢየሱስ የተፈተነባቸውን መንገዶች ለማወቅ የሚከተሉትን ጥቅሶች ተመልከቱ:- 4: 1-30፤ 20: 19-47፤ 22: 39-46፤ 63-65፤ 70፤ 71፤ 23: 33።
3. ኢየሱስ «በድካማችን የሚራራልን» ሰው ነበር፤ ዕብ. 4: 15። ኢየሱስ በድካማችን እንደሚራራልን የሚያሳዩ ምሳሌዎችን ለመመልከት እነዚህን ጥቅሶች አንብቡ:- 7: 13፤ 9: 12፤ 19: 41-44፤ 22: 21-32፤ 23: 39-45፤ 24: 36-48።
4. ኢየሱስ «የእኔ ምግብ የላከኝን ፈቃድ ማድረግ ነው» ብሎ የተናገረ ሰው ነበር፤ ዮሐ. 4: 34። ቀጥለው የሚቀርቡት ጥቅሶች ኢየሱስ የመጣበትን ዓላማ ስለሚያስረዱ ተመልከቷቸው:- 2: 49፤ 4: 18-19፤ 5: 32፤ 6: 13-16፤ 19: 10። በተጨማሪ ሉቃስ 23: 46ን ከ1ኛ ጢሞ. 2: 6ና ሉቃስ 24: 5-6 ጋር አገናኙት።
5. ኢየሱስ «እንደዚህ ሰው ማንም እንዲሁ ከቶ አልተናገረም» ተብሎ የተነገረለት ሰው ነበር፤ ዮሐ. 7: 46። ኢየሱስ የተናገረባቸው ጥቂቶቹ ነገሮች ምን ነበሩ? ከዚህ ቀጥሎ የምንመለከታቸው ጥቅሶች ኢየሱስ ከተናገራቸው ነገሮች መካከል የሚያሳዩን ጥቅሶች ናቸው:- 5: 32፤ 17: 2፤ 14፤ 9-10፤ 18: 14፤ 25፤ 29-30፤ 19: 10። ኢየሱስ ያስተማረው መመሪያና ሲያስተምርበት የነበረው ሥልጣን ሕዝቡን እስደንዷቸው ነበር።

ጥያቄዎች

መምህር! የጥያቄዎቹን መልሶች በመጽሐፉ ጀርባ ላይ ይመልከቱ።

1. የኢየሱስ ልደትና የሕፃንነት ወቅት ከእኛ ጋር የሚመሳሰለው በምን ዓይነት መንገድ ነው?
2. ኢየሱስ የተፈተነባቸውን መንገዶች ግለጹ።
3. ኢየሱስ ያለውን ርህራሄና አዘኔታ የገለጸው በምን ዓይነት ወቅት ነው?
4. ኢየሱስ አባቱን «የእኔ ፈቃድ ሳይሆን የአንተ ይሁን» ብሎ ተናገረ። ኢየሱስ አባቱን በመታዘዝ ረገድ ከፈጸማቸው ነገሮች መካከል ጥቂቶቹን ጻፉ፤ ከጥያቄዎቹ በላይ በሚገኘው ክፍል ውስጥ በተራ ቁጥር «4» የተዘረዘሩትን ጥቅሶች ተመልከቱ።
5. ሕዝቡ በኢየሱስ ንግግር ተደንቀዋል። ኢየሱስ ከተናገራቸው ከእነዚህ ንግግሮች መካከል ጥቂት አሥፍሩ።

የቤት ሥራ

ሉቃስ 19-24 አንብቡ። በተጨማሪ በትምህርት አሥራ ሦስት ውስጥ የተሰጡትን ቁልፍ ጥቅሶች ከልቧቸው።

ትምህርት አሥራ አምስት

በመጀመሪያዎቹ ሦስት ወንጌሎች መካከል የተደረገ ውድድርና
ንፅፅር

ማቴዎስና ማርቆስ

1. ማቴዎስ ኢየሱስን «መሢህ» አድርጎ ያቀርባል፤ ማርቆስ ደግሞ «አገልጋይ» አድርጎ ያቀርባል።
2. ማቴዎስ በወንድ በኩል ያለውን ወይም ንጉሣዊውን የኢየሱስ የትውልድ ሐረግ ከአብርሃም፣ ከዮሴፍና ከዳዊት ጀምሮ ያቀርባል። ማቴዎስ ይህንን የሚያቀርበው ከኢየሱስ ልደት ታሪክ ጋር ነው፤ ማርቆስ ምንም የዘር ሐረግ አያቀርብም።
3. ማቴዎስ የኢየሱስን ልደት፣ ወደ ግብፅ ያደረገውን ጉዞና እንደገና ወደ ናዝሬት የመመለሱን ታሪክ ያቀርባል። ማርቆስ የኢየሱስን ልደትና የልጅነቱን ወቅት በሚመለከት ምንም ታሪክ አያቀርብም።
4. ማቴዎስ በኢየሱስ ትምህርት ላይ ሲያተኩር፤ ማርቆስ ደግሞ በኢየሱስ አገልግሎት ላይ ያተኩራል።
5. ማቴዎስ 28 ምዕራፎች ሲኖሩት ማርቆስ ደግሞ 16 ምዕራፎች አሉት።
6. ማቴዎስ «ሂዱና ... አሕዛብን ሁሉ አስተምሩ» ሲል ማርቆስ ደግሞ «ወደ ዓለም ሁሉ ሂዱና ለፍጥረት ሁሉ ወንጌልን ስበኩ» ይላል።

7. ማቴዎስ ባቀረበው ኢየሱስን ሽቶ በቀባችው ሴት ታሪክ ውስጥ የውዱ ሽቶ መባከን በአይሁዶች ተጋኗል፤ ማቴ. 26: 6-13። ሆኖም ኢየሱስ ሴትየዋን በመደገፍ ያደረገችው ነገር ለመታሰቢያዋ እንዲሆን ተናግሯል።
8. በማቴዎስ ወንጌል ውስጥ ኢየሱስ ደቀ መዛሙርቱን ለአገልግሎት ሲልካቸው «ወደ ጠፉት የእስራኤል በጉች ብቻ ሂዱ» ብሏቸዋል፤ 10: 6።

ሉቃስ

1. ሉቃስ ኢየሱስን «ፍፁም ሰው» አድርጎ ከማቅረቡም በላይ በተጨማሪ የቀራጮችና የኃጢአተኞች ጓደኛ አድርጎ ያቀርባል።
2. ሉቃስ የሚያቀርበው የዘር ሐረግ ተፈጥሮአዊውን ወይም በሥጋ ዝምድና ከአዳም በዳዊት በኩል አድርጎ እስከ ኢየሱስ እናት ማርያም ድረስ የሚመጣውን ነው። ይህም የቀረበው ከጥምቀቱ ታሪክ ጋር ነው። በትምህርት ሦስት ላይ የሚገኘውን ንድፍ ተመልከቱ።
3. ሉቃስ የኢየሱስን የሕፃንነትና የልጅነቱን ወቅት በሰፊው ያቀርባል። የኢየሱስን የልጅነት ወቅት፣ ቤተ መቅደሱን ለመጎብኘት ያደረገውን ጉዞና ኢየሱስ ማርያምንና ዮሴፍን ይታዘዛቸው እንደ ነበረ የሚያመለክቱ ታሪኮች ያቀረበው ሉቃስ ብቻ ነው።
4. ሉቃስ ኢየሱስ ለሕዝቡ በነበረው ርህራሄ ላይ ያተኩራል። ለምሳሌ፡- ለሕፃናት-8: 42፤ 49-56፤ 9: 37-42፤ 18: 15-17። ለሴቶች- 7: 11-15፤ 36-50፤ 8: 1-3፤ 10: 38-42፤ 24: 10። ስማቸው በሉቃስ ወንጌል ውስጥ ከተጠቀሱት ሴቶች መካከል ብዙዎቹ በሌሎች ወንጌሎች ውስጥ አልተጠቀሱም። ለተቸገሩ ሁሉ- 11: 37-44፤ 14: 1-4፤ 19: 1-10፤ 24: 13-32።
5. ሉቃስ 24 ምዕራፍች አሉት። ወንጌሉ ከአዲስ ኪዳን መጻሕፍት ሁሉ ረዘም ያለ ነው።
6. ሉቃስ «ንስሐና የኃጢአት ሥርየት ከኢየሩሳሌም ጀምሮ ተሰባካላል፤ እናንተም ለዚህ ነገር ምስክሮች ናችሁ» ይላል።
7. ሉቃስ ባቀረበው ኢየሱስን ሽቶ በቀባቸው ሴት ታሪክ ውስጥ ሕዝቡ ኃጢአተኛ በመሆን ሲፈርድባት ሴቱቱ ግን በኃጢአትዋ እንዳዘነችና ኢየሱስ ይቅርታ ንዳደረገላት ሉቃስ ይናገራል፤ 7: 36-39፤ 50። ታሪኮቹ ግን የተለያዩ ሳይሆኑ አይቀሩም።
8. በሉቃስ ወንጌል ውስጥ ኢየሱስ ደቀ መዛሙርቱን ለአገልግሎት ሲልካቸው «ወደ እያንዳንዱ ከተማና ሥፍራ ሂዱ» ብሏቸዋል፤ 10: 1።
9. ሉቃስ ኢየሱስን ሰዎችን ሁሉ በእኩልነት የሚመለከት አድርጎ ያቀርባል።

ሦስቱን ወንጌሎች የጻፉት ጸሐፊዎች እርስ በእርሳቸው በተለያዩ ነገሮች ላይ ትኩረት የሰጡ መሆናቸውን አስተውሉ። በተጨማሪ እነዚህ ሦስቱ ዘገባዎች የኢየሱስን ተገባር አብራርተው እንደሚያቀርቡልንና እርሱ ግን እንደሆነ ለማወቅ እንድንችል የሚረዱን መሆናቸውን አስተውሉ።

ጥያቄዎች

1. ሉቃስ ባቀረበው ታሪክ ውስጥ ኢየሱስ ፍፁም ሰው መሆኑን የሚያሳዩ በዛ ያሉ ነገሮችን ጥቀሱ።
2. ኢየሱስን ሽቶ ስለቀባችው ሴት ማቴዎስና ሉቃስ ያቀረቧቸውን ታሪኮች አወዳድሩ።
3. ኢየሱስ ለሕፃናት ርህራሄ ያሳየበትን አንድ ሁኔታ ጥቀሱ።

4. ኢየሱስ ሴቶች ከሌሎች ሰዎች ጋር እኩል እንደሆኑ አድርጎ የሚመለከት መሆኑን በተግባር ያሳየባቸውን ሁለት ነገሮች ጥቀሱ።

የቤት ሥራ

ቁልፍ ጥቅሶችንና እነርሱ የሚገኙባቸውን የምንባብ ክፍሎች አጥኑ። የመጽሐፉን አጠቃላይ አሳብ ለመረዳት ስለ ሉቃስ ወንጌል የቀረቡትን ጥናቶች ከልሱ።

ትምህርት አሥራ ስድስት

ከሉቃስ ወንጌል የምንማራቸው ዋና ዋና ትምህርቶች

1. ስለ ኢየሱስ የልጅነት ወቅትና ዕድገቱ የሚያስረዱን ጥቅሶች 2:40ና 2:52 ናቸው። ኢየሱስ በአካል ዕድገቱ በኩል እንደማንኛውም ልጅ ነበር። ነገር ግን በቤተ መቅደስ ከመምህራን ጋር ባደረገው የንግግር ልውውጥ ባሳየው ጥበብ ከማንኛውም ልጅ በላይ ለመሆኑ ማስረጃ እናገኛለን፤ 2:46-47። አንድ ልጅ ማደግ የሚገባው በምን በምን አትጣጫዎች እንደሆነ 2:52 ይገልጻል፤ ይኸውም በአዕምሮ፣ በአካል፣ በመንፈሳዊና በማህበራዊ ኑሮ አትጣጫዎች ነው። ማንኛውም ወላጅ ልጆቹን ሲያሳድግ በዚሁ መንገድ መሆን እንዳለበት ማቀድ ይኖርበታል፤ ምሳሌ 22:67 አንብቡ።
2. ኢየሱስ የሴቶችን ክብር ከፍ ከፍ ያደረገ መሆኑን የሉቃስ ወንጌል ያሳያል፤ ለእነርሱም ድጋፍ ሰጥቷቸዋል፤ 7:3-39። ሴቶች በእርሱ አገልግሎት ውስጥ ተሳትፎ አድርገዋል፤ 8:1-3። ለሚያዝኑት ራሮቶላቸዋል፤ 7:11-18። የታመሙትን ፈውሷቸዋል፤ 4:38-50፤ 8:41-48። ምክር ለግሷቸዋል፤ 10:38-42። ሴቶች ምንም እንደማያውቁ እንደ ደንቆሮና እንደ ገረድ ተቆጥረው በነበሩበት ወቅት ኢየሱስ በእኩልነት ተመልክቷቸዋል።
3. ኢየሱስ ተከታዮቹን ትኩረት ይሰጣቸውና ያስብላቸውም ነበር። በተጨማሪ እነርሱን ለመምከርና ከእነርሱ ጋር ለመነጋገር ገዢውን ሰውቷል። ኢየሱስ የሥልጣን ጥማትን በመቃወም ሲያስተምራቸው ለጴጥሮስ ደግሞ የሚከዳው መሆኑን አስቀድሞ ነግሮታል፤ 22:24-34። የደቀ መዛሙርትነትን ዋጋ በሚመለከት አስተምሯቸዋል፤ 9:23-26። ስለ ትሕትና አስተምሯቸዋል፤ 9:46-48። በኢማሁስ መንገድ ላይ ለሁለት ሰዎች የእግዚአብሔርን ቃል ገልጸላቸዋል፤ 24:13። አዲስ የሆኑ አማኞችና ተከታዮች ትምህርት፤ መጽናኖትና ምክር ያስፈልጋቸዋል ይህ ኃላፊነት የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ድርሻ ብቻ ሳይሆን የእያንዳንዱ ምዕመን ጭምር ነው፤ ቆላ. 3:16።
4. ኢየሱስ ወደ ኢየሩሳሌም ለመሄድ ፊቱን አቀና፤ 9:51። ለመፈጸም የመጣውን ተግባር ከፍፃሜ እንዳያደርስ ለሚያሰናክሉት ነገሮች ምንም ፈንታ አልሰጣቸውም። ኢየሱስ የመጣው ለዓለም ኃጢአት መስዋዕት ሊሆን ነው። በሉቃስ 9:62 ላይ ኢየሱስ «ማንም እርፍን ይዞ ወደኋላው የሚመለከት ለእግዚአብሔር መንግሥት የተገባ አይደለም» ብሎ ተናግሯል። እኛም የክርስቶስ ደቀ መዛሙርት እንደመሆናችን መጠን ተመሳሳይ ዓላማ ሊኖረን ይገባል፤ ተጠራጥረን ወደኋላችን መመልከት የለብንም፤ ያዕ. 1:6-8፤ ፊልጵ. 3:10-15።

ጥያቄዎች

1. ኢየሱስ በልጅነቱ ያደገባቸው አራት የዕድገት አትጣጫዎች ምንድናቸው?
2. ኢየሱስ በዘመኑ ሴቶችን ከፍ ያደረገባቸውን በዛ ያሉ መንገዶች ዘርዝሩ።
3. በሉቃስ ውስጥ የሚገኘው የኢየሱስ የትውልድ ሐረግ በግቴዎስ ውስጥ ከሚገኘው የሚለየው እንዴት ነው?
4. ሉቃስ ብቻ ስለ ኢየሱስ የልጅነት ወቅት የጻፈው ምንድነው?

የቤት ሥራ

ወደ ዮሐንስ ወንጌል ጥናት ከመሻገራችሁ በፊት የሉቃስን ወንጌል ክልሉት። ዮሐንስ 1-5 እንብቡ።

ምክር ለመምህሩ

ተማሪዎቹ መጽሐፍ ቅዱስን ማንብብ እንዳይሰለፍ ያነቃቁላቸው። በወጣው ፕሮግራም መሠረት ተመርተው የግያስተምሩ ከሆነ ትምህርቱን በወቅቱ አይፈጽሙም! ስለዚህ ለእያንዳንዱ ትምህርት ከተወሰነለት ጊዜ በላይ አይጨምሩ።

ትምህርት አሥራ ሰባት

የዮሐንስ ወንጌል መግቢያ

የመጽሐፉ መሠረታዊ ነጥቦች

1. መጽሐፉ የተጻፈው ከ80-100 ባሉት ዘመናት መካከል ወይም ከዚያ በፊት ሊሆን ይችላል።
2. ጸሐፊው ሐዋርያው ዮሐንስ ነበረ።
 - ሀ/ የዘብደዎስና የሰሎሚ ልጅ ሲሆን የያዕቆብ ወንድም ነበር።
 - ለ/ አሣ አጥማጅ ነበር! ደግሞ « የነጉድጓድ ልጅ » በመባል ይጠራ ነበር።
 - ሐ/ ኢየሱስ በጠራው ጊዜ የመጥምቁ ዮሐንስ ደቀ መዝሙር ነበር።
 - መ/ «ኢየሱስ ይወደው የነበረው ደቀ መዝሙር» እርሱ ነበር።
 - ሠ/ በፍጥሞ ደሴት በግዞት ይኖር ነበር! ነገር ግን በኋላ ተመልሶ የኤፌሶን ቤተ ክርስቲያን መጋቢ እንደሆነ የቤተ ክርስቲያን ታሪክ ያስረዳል።
 - ረ/ በተጨማሪ የዮሐንስን መልዕክቶችና ራዕይን የጻፈው እርሱ ነው።

የዮሐንስ ወንጌል ዓላማ

1. የወንጌሉ ዓላማ ለሁሉም ሰዎች የእውነትን መንገድ ለማሳየት ነው።

2. በዮሐንስ 10:10 ላይ ኢየሱስ « እኔ ሕይወት እንዲሆንላችሁ እንዲበዛላችሁም መጣሁ » ይላል። የኢየሱስ ፍላጎት እርሱን እንደ አዳኝ የሚቀበሉት ሁሉ ጠለቅ ያለ መንፈሳዊ ዕውቀትና እምነት እንዲያገኙ ነው።

የዮሐንስ ወንጌል የተጻፈው ለማን ነበር?

1. ኢየሱስ ተስፋ ተሰጥቷቸው የነበረው መሢህ እንደሆነ ከአይሁድ ወገን ላመኑት ክርስቲያኖች ለማረጋገጥ ነበር።
2. ከአሕዛብ ወገን ለሆኑት ክርስቲያኖች ኢየሱስ የእግዚአብሔር ልጅ እንደሆነ እንዲያውቁ ለማድረግ ነበር።
3. ሰዎች ሁሉ በኢየሱስ እንዲያምኑ ነበር። ሕያው የሆነውን የእግዚአብሔርን ቃልና ልጅ ክርስቶስን ማቅረብ የወንጌሉ መልእክት ነው።

የዮሐንስ ወንጌል ልዩ ባሕርያት

1. በተቀሩት ወንጌሎች ውስጥ ተጽፈው የሚገኙት የኢየሱስ ምሳሌዎች በአጠቃላይ በዮሐንስ ወንጌል ውስጥ አይገኙም፤ ደግሞም በውስጡ የሚገኙት ታምራት በሌሎቹ ወንጌሎች ከሚገኙት ያንሳሉ።
2. የዮሐንስ ወንጌል በሌሎቹ ወንጌሎች ውስጥ የማይገኙ ብዙ ድርጊቶች አስፍሯል፤ ለምሳሌ:-
 ሀ/ ኢየሱስ ከኒቆዲሞስ ጋር ያደረገው ንግግር፤ ዮሐ. 3።
 ለ/ የኢየሱስ የቤተ ሳይዳውን ሰው መፈወስ፤ ዮሐ. 5።
 ሐ/ የኢየሱስ አልዓዛርን ከሞት ማስነሣት፤ ዮሐ. 11።
 መ/ የኢየሱስ የደቀ መዛሙርቱን እግር ማጠብ፤ ዮሐ. 13።
 ሠ/ የኢየሱስ ለማርያም መግደላዊት መገለጥ፤ ዮሐ. 20።
3. የአይሁድን በዓላት በማስመልከት ኢየሱስ በሠራው ሥራ ላይ ዮሐንስ ልዩ ትኩረት ሰጥቷል፤ ዮሐ. 2:23፤ 6:4፤ 7:2፤ 10:22፤ 13:1።
4. በአምስት አቅጣጫዎች ኢየሱስ ከአይሁድ ሃይማኖት የሚበልጥ ሆኖ ቀርቧል።
 ሀ/ ኢየሱስ ከአሪት ሕግ ይበልጣል፤ ዮሐ. 1-17።
 ለ/ ኢየሱስ ከቤተ መቅደሱ ይበልጣል፤ ዮሐ. 2:19-21።
 ሐ/ ኢየሱስ ከቤተ መቅደሱ ክብር ይበልጣል፤ ዮሐ. 1:14።
 መ/ ኢየሱስ ከበዓላት ይበልጣል፤ ዮሐ. 7:37-39።
 ሠ/ ኢየሱስ መመለክ የሚገባው መሆኑን አምኖ ተቀብሏል፤ ዮሐ. 9:38፤ 20:28።
5. ዮሐንስ የኢየሱስን ታምራት የአምላክነቱ ምልክቶችና ማረጋገጫዎች ናቸው ብሎ ይጠራቸዋል፤ ምክንያቱም የዮሐንስ የመጀመሪያ ዓላማ የኢየሱስን ማንነት መግለፅ ነበር።
6. ዮሐንስ ኢየሱስን ከፍጥረት አስቀድሞ የነበረ አድርጎ ስለሚያቀርበው ምድራዊ የዘር ሐረግን አያቀርብም።
7. ኢየሱስ ከብዙ ግለሰቦች ጋር ሲነጋገር ዮሐንስ ያቀርበዋል። ዮሐንስ ብቻ ኢየሱስን «ቃል» ብሎ ይጠራዋል። ዮሐንስ ብቻ ኢየሱስ የደቀ መዛሙርቱን እግር እንዳጠበ ይናገራል።
 «እኔም በታች ያሚገኙትን ቃላት ኢየሱስ በመስቀል ላይ እንደተናገረ ዮሐንስ ብቻ ይናገራል።»

«ተፈፀመ» 19:30»

«አንቺ ሴት እነሆ ልጅሽ» 19:26-27»

«ተጠማሁ» 19:28»

8. ማቴዎስ ኢየሱስን የአይሁዶች «መሢህ» አድርጎ ያቀርበዋል»

ኢየሱስ ከሞት ከተነሣ በኋላ ለማርያም መግደላዊት እንደተገለጠላት የሐንስ ብቻ ያስታውቃል»

ጥያቄዎች

1. ሦስቱ የየሐንስ ጽሑፎች ምን ምን ተብለው ይጠራሉ?
2. ሁለት የየሐንስ ወንጌል ዓላማዎችን ጥቅሱ»
3. የሐንስ ወንጌሉን የጻፈበት ምክንያት የሚያስረዱትን ጥቅሶች ጻፉ»
4. የየሐንስ ወንጌል የተጻፈው ለማን ነበር?
5. የሐንስ ብቻ ካሠረራቸው የኢየሱስ ሥራዎች አንዳንዶችን ዘርዝሩ
6. ኢየሱስ ከአይሁድ ወጦች ሁሉ በላይ መሆኑን የሚገልጹትን ሁኔታዎች ጥቅሱ»
7. ማቴዎስ ኢየሱስን መሢህ አድርጎ ሲያቀርበው ማርቆስ አገልጋይ አድርጎ ያቀርበዋል፤ ሉቃስ ደግሞ ፍጹም ሰው አድርጎ ያቀርበዋል የሐንስ ለኢየሱስ የሚሰጠው ልዩ መጠሪያ ስም ምንድን ነው?
8. የሐንስ በወንጌሉ ውስጥ የኢየሱስን የዘር ሐረግ ያላቀረበው በምን ምክንያት ይሆን?

የቤት ሥራ

ለሚቀጥሉት ትምህርቶች ዝግጅት የሐንስ 6-10ን አንብቡ»

ትምህርት አሥራ ስምንት

የየሐንስ ወንጌል አጠቃላይ አስተዋፅዖ

1. ዘለዓለማዊ የእግዚአብሔር ቃል የሆነው የኢየሱስ ምዕሳጥ፤ 1:1-18»
2. ኢየሱስ በሕዝቡ መካከል በነበረው አገልግሎት አምላክነቱን ይመሰክራል፤ 1:19-6:71»
3. አይሁዶች ኢየሱስ አምላክ መሆኑን ተጠራጠሩ ብሎም አልተቀበሉትም፤ 7:1-11:53»
4. ከዚህ በኋላ ኢየሱስ በሕዝቡ መካከል የሚሰጠውን አገልግሎት ፈጽመው በኢየሱስ አገልግሎት ውስጥ 11:54-12:50 ማዕከላዊ ነጥብ ነው»
5. ኢየሱስ ደቀ መዛሙርቱን ለይቶ ለብቻቸው አስተማራቸው፤ 13:1-17:26»
6. ኢየሱስ በሞቱና በትንሣኤው እግዚአብሔር መሆኑን ይመሰክራል፤ 18:1-20:31»
7. ከሞት የተነሣው የክርስቶስ የመጨርሻ መታየት ይገልጻል፤ 21:1-25»

በዮሐንስ ወንጌል ውስጥ የሚገኙ ቁልፍ ጥቅሶች

1: 11-12፤ 2: 31፤ 3: 16-18፤ 6: 27፤ 14: 1-3፤ 16: 28 ናቸው።

ትምህርት አሥራ ዘጠኝ

በዮሐንስ ወንጌል ውስጥ ስለ ኢየሱስ አምላክነት የተጠቀሱ ብዙ ዓይነት ምስክርነቶች ይገኛሉ።

1. ስለ ኢየሱስ አምላክነት ቢያንስ ሰባት ሰዎች መስክረዋል።

ሀ/ መጥምቁ ዮሐንስ - 1: 29-36።

ለ/ እንድርያስ - 1: 41።

ሐ/ ሬልጶስ - 1: 45።

መ/ ናትናኤል - 1: 49።

ሠ/ ጲጥሮስ - 6: 68።

ረ/ ማርታ - 11: 27።

ሰ/ ቶማስ - 20: 28።

2. ኢየሱስ ራሱ የእግዚአብሔር ልጅ እንደሆነ ሰባት ጊዜ መስክሯል። ኢየሱስ «እኔ ነኝ» ብሎ በተናገረ ጊዜ በዘጸአት 3: 14-15 ላይ የሚገኘውን አላብ ለማመልከት ሳይፈልግ አልቀረም።

ሀ/ «እኔ የሕይወት እንጀራ ነኝ» 6: 48።

ለ/ «እኔ የዓለም ብርሃን ነኝ» 8: 12።

ሐ/ «በሩ እኔ ነኝ» 10: 9።

መ/ «መልካም እረኛ እኔ ነኝ» 10: 11።

ሠ/ «እኔ ትንሣኤና ሕይወት ነኝ» 11: 25።

ረ/ «እኔ መንገድ፣ እውነትና ሕይወት ነኝ» 14: 6።

ሰ/ «እኔ የወይን ግንድ ነኝ» 15: 5።

3. ኢየሱስ አምላክነቱን የሚያረጋግጡ ሰባት ታምራትን አድርጓል።

ሀ/ ውኃውን ወደ ወይን ጠጅ ለውጧል፤ 2: 1-12።

ለ/ የአንድ ሹም ልጅ ፈውሷል፤ 4: 46-54።

ሐ/ በቤተ ሳይዳ መጠመቂያ ዳር ላይ የነበረውን ሰው ፈውሷል፤ 5: 1-27።

መ/ አምስት ሺህ ሰዎች መግቧል፤ 6: 1-14።

ሠ/ በባሕር ላይ ተራምዷል፤ 6: 15-21።

ረ/ ዕውር ሆኖ የተወለደውን ሰው ፈውሷል፤ 9: 1-41።

ሰ/ አልዓዛርን ከሞት አስነሥቷል፤ 11: 1-44።

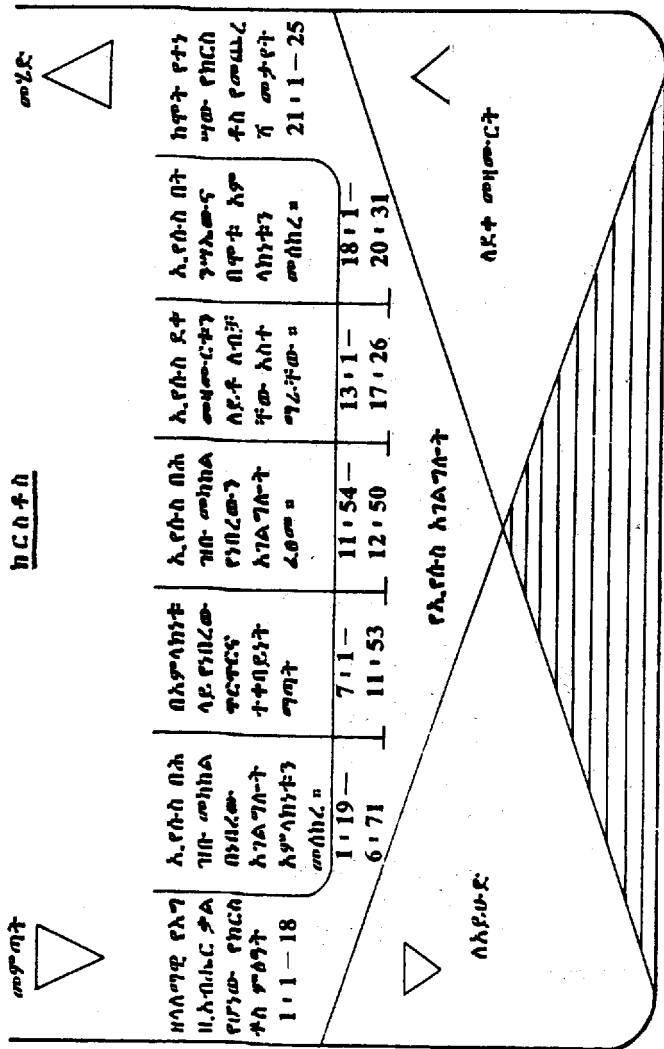
ከዚህ ትምህርት ቀጥሎ የሚቀርበውን ንድፍ ተመልከቱ። እነዚህን 21 ማረጋገጫዎች በአእምሮአችሁ መያዝ ይጠቅማችኋል።

4. በእያንዳንዱ ምዕራፍ ውስጥ የኢየሱስን አምላክነት የሚያሳይ ነጥብ ይገኝበታል፡-
1: 49፤ 2: 11፤ 3: 16፤ 4: 26፤ 5: 25-26፤ 6: 33፤ 7: 37፤ 8: 58፤

9: 37፤ 10: 30፤ 11: 27፤ 12: 32፤ 13: 13፤ 14: 1፤ 15: 5፤ 16: 7፤

17: 1፤ 18: 37፤ 19: 30፤ 20: 28፤ 21: 22። በእያንዳንዱ ምዕራፍ ውስጥ ኢየሱስ ራሱ ወይም ሌላ ሰው ስለ አምላክነቱ ምስክርነት ይሰጣል።

የሐንስ እንዳቀረበው የክርስቶስ አገልግሎት ንድፍ

በወሃነሱ ውስጥ ይህ ክፍል ግልግሎት የተሰጠው ይኸው ነው።

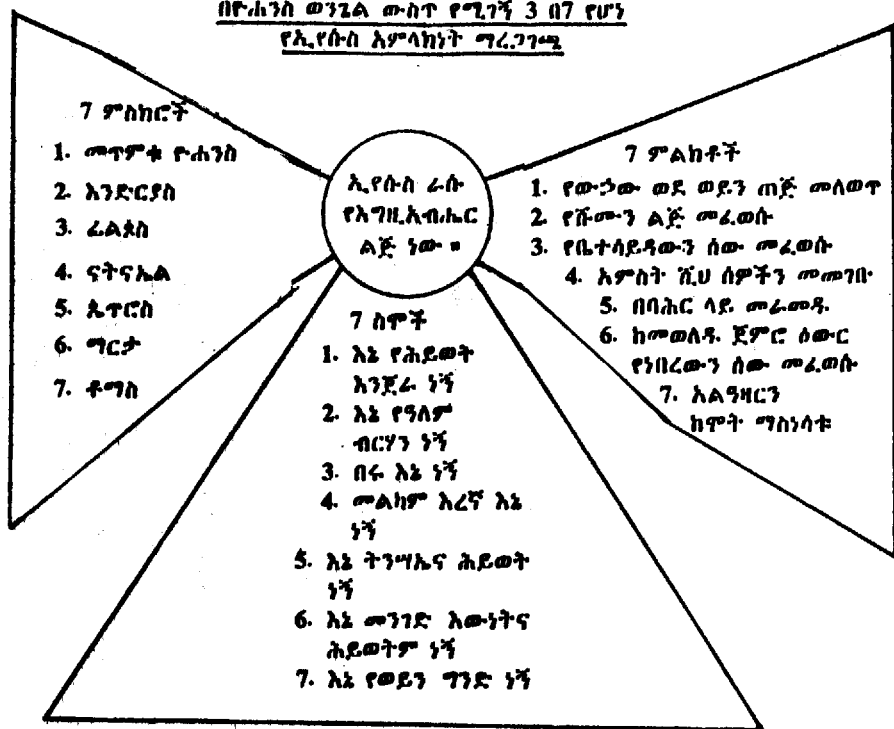
ጥያቄዎች

1. በዮሐንስ ወንጌል ውስጥ ስለ ኢየሱስ አምላክነት የመሰከሩትን የሰባት ሰዎች ስም ጥቀሱ።
2. ኢየሱስ ራሱን በማስመልከት ያቀረባቸው ሰባት ምስክርነቶች ምን ምንድናቸው?
3. የኢየሱስን አምላክነት የሚያመለክቱትን ሰባት ታምራት ጥቀሱ።
4. እግዚአብሔር በብሉይ ኪዳን ውስጥ ራሱን «እኔ ነኝ» ብሎ ሲጠራ የነበረው ሁኔታ ምን ዓይነት ነበር?

የቤት ሥራ

ዮሐንስ 11-15ን አንብቡ። በሚተላለው ገጽ ላይ ያለውን ንድፍ አጥኑ።

በዮሐንስ ወንጌል ውስጥ የሚገኝ 3 በ7 የሆነ
የኢየሱስ አምላክነት ማረጋገጫ

በዮሐን ውስጥ የሚገኙ ቁልፍ ቃላት

1. ማመን፤ ከ90 ጊዜ በላይ ይገኛል።
2. ሕይወት ወይም የዘላለም ሕይወት።
3. ቃል።
4. እውነት እውነት።

ዮሐንስ ባቀረበው ዘገባ የኢየሱስ አገልግሎት ማዕከላዊው ነጥብ በዮሐ. 11:54-12:36 ተገልጿል። ኢየሱስ አምላክነቱን በትምህርቱና በታምራቱ ለደቀ መዛሙርቱ ሲገልጽላቸው አይሁድ ተቃውሞት፤ ደግሞም የሚጠፋበትን መንገድ ማቀድ ጀመሩ። ከዚያ ጊዜ ጀምሮ ኢየሱስ በግልጽ በአይሁድ መካከል አልተመላለሰም። ሆኖም ደቀ መዛሙርቱን ማስተማር አላቋረጥን።

ጥያቄዎች

1. የዮሐንስን ወንጌል አጠቃላይ አስተዋፅዖ አጥኑ።
2. ዮሐንስ ከቀረበው ከኢየሱስ አገልግሎት ውስጥ ማዕከላዊውን ነጥብ አብራሩ።
3. ከዮሐንስ ወንጌል ጥቂት ቁልፍ ጥቅሶችን ጥቀሱ።
4. ከዮሐንስ ወንጌል ጥቂት ቁልፍ ቃላት ጻፉ።

የቤት ሥራ

ዮሐንስ 16-21ን አንብቡ። በዮሐንስ ወንጌል ውስጥ የሚገኙትን ቁልፍ ጥቅሶች በቃላችሁ አጥኑ።

ትምህርት ሃያ

1. በዚህ ትምህርት መጨረሻ ላይ የሚገኘውን ኢየሱስ የተጓዘባቸውን አውራጃዎችና አገሮች የሚያሳየውን ካርታ በማስተዋል ተመልከቱ። በተጨማሪ የጎበኛቸውን ዋና ዋና ከተሞች ትኩረት አድርጉባቸው። የእነዚህን አውራጃዎችና አገሮች እነሱትኛ ገድፍ ለመገደፍ ተለማመዱ። ከካርታው ቀጥሎ በሚገኘው ገጽ ላይ ያለውን ሰንጠረዥ እየተመለከታችሁ እያንዳንዱ ምዕራፍ የሚገልጽውን ወቅት በማየት ኢየሱስ የት ቦታ እንደሆነ አስተውሉ።
2. ኢየሱስ ለሃይማኖት መሪዎች ከተናገራቸው ነገሮች መካከል ጥቂቶቹን ከሚከተሉት ጥቅሶች አንብባችሁ ተረዱ። የሃይማኖት መሪዎች እነዚህን ንግግሮች አንቀበለም ከማለታቸውም በላይ ኢየሱስን እንዲቃወሙ አደረጓቸው፤ ዮሐ.5:17-18፤ 25-27፤ 42፤ 6:26-27፤ 8:44-45፤ 58-59። በዮሐንስ 1:11-12 ላይ ኢየሱስ «የእርሱ ወደሆነው መጣ፤ የዝ ወገኖቼም አልተቀበሉትም» የሚል ዐረፍተ ነገር እናነባለን። የሃይማኖት መሪዎች ብሉይ ኪዳንን ያውቃሉ፤ ደግሞም ኢየሱስ «መሢሁን» ወይም

«የእግዚአብሔር ልጅ» ለመሆኑ ብዙ ማስረጃዎች ማቅረቡን አውቀዋል፤ ነገር ግን አልተቀበሉትም።

3. እነዚህን ጥቅሶች ልብ ብላችሁ ከተመለከታችሁ በኋላ ትርጉማቸውን ተወያይበት፡-

ሀ/ ዮሐ. 10:10ን ከዮሐ. 7:37-39 ጋር።

ለ/ ዮሐ. 10:28-29 ከዮሐ. 11:25-26 ጋር።

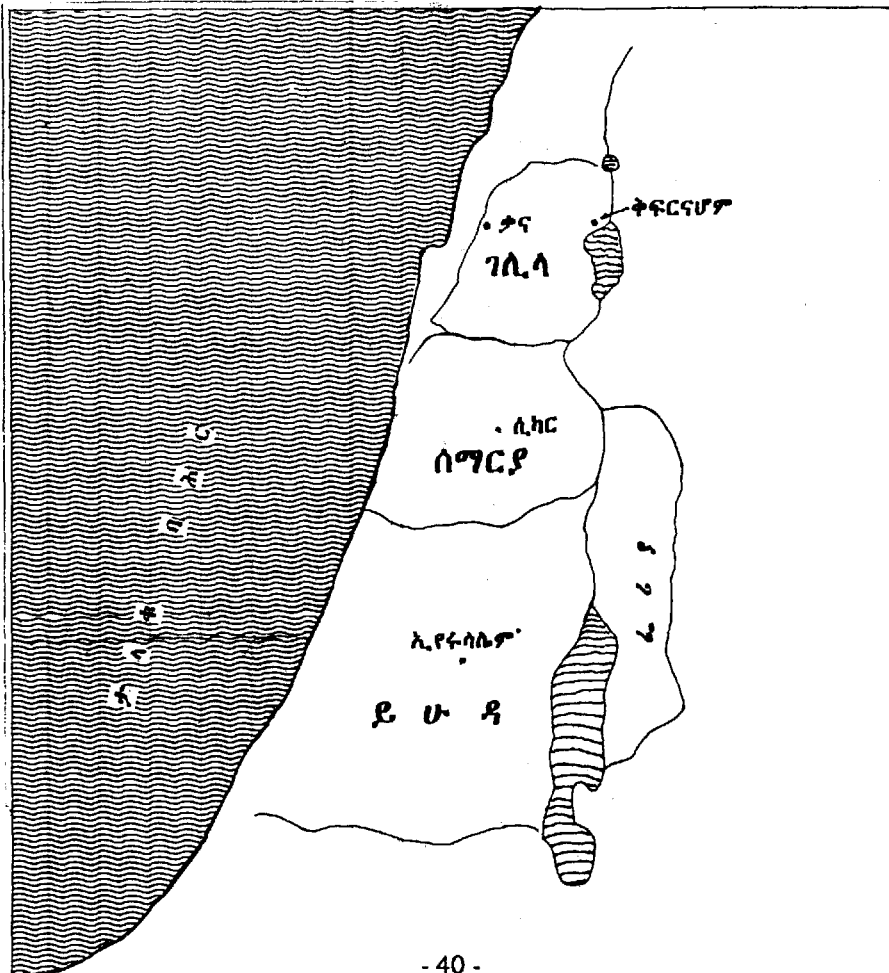
ሐ/ ዮሐ. 6:27ን ከማቴ. 6:19 ጋር።

መ/ ዮሐ. 13:10 ከ1ኛ ዮሐ. 1:9 ጋር።

ሠ/ ዮሐ. 16:33ን ከ1ኛ ቆሮ.15:24 ጋር።

4. በዮሐንስ 16:8-14 ውስጥ የመንፈስ ቅዱስን ሥራ ልብ ብላችሁ ተመልከቱ። ሦስቱ የመንፈስ ቅዱስ ሥራዎች ምን ምንድናቸው?

5. ኢየሱስ ለአማኞች የጸለየውን ጸሎት ዮሐንስ በምዕ. 17 ላይ ጽፎታል። ክርስቶስ በእርሱ ለሚያምኑት የሚሰጣቸው ስጦታዎች ምን እንደሆኑ አስተውሉ፤ ዮሐ. 17:2፤ 6፤ 26፤ 17:8፤ 14፤ 17:13፤ 22።

1. ኢየሱስ የተጓዘባቸው አራት አውራጃዎች ስም ጥቀሱ። ኢየሱስ የጉበኛቸው ዋና ዋና ከተሞች እነማን ናቸው?
2. የሃይማኖት መሪዎች ኢየሱስን እንዳይቀበሉ ያደረጋቸው መሠረታዊ ምክንያት ምንድነው?
3. ሦስቱ የመንፈስ ቅዱስ ሥራዎች ምን ምንድናቸው?
4. ኢየሱስ ለአማኞች ከሰጣቸው ስጦታዎች ጥቂቶቹ ምን ምንድናቸው? መልሳችሁን ከየሐ. 17 አውጡ።

የቤት ሥራ

ለፈተና ዝግጅት አራቱን ወንጌሎች ከልሱ።

ዕ.ር.ያ	ይሁዳ	ስግርያ	ገሊላ
	1 : 1 - 42		
			1 : 43 - 2 : 12
	2 : 13 - 3 : 36		
		4 : 1 - 42	
			4 : 43 : 54
	5 : 1 - 47		
	7 : 10 - 10 : 39		6 : 1 - 7 : 9
	10 : 40 - 11 : 16		
	11 : 17 - 20 : 31		
			21 : 1 - 25

ትምህርት ሃያ አንድ

የአራቱ ወንጌሎች ክለስ

ግብረኛ	ግርባስ	ሉቃስ	ዮሐንስ
1. ፀሐፊው — ግብረኛ የተባለው ተረጎሞ ሰብሰቢ አይሁዳዊ ሲሆን በኋላ የኢየሱስ ደቀ መዝሙር ሆኗል። 2. የተፃፈበት ዘመን ከ50—80 ዓ. ም. 3. ኢየሱስ እንደ ንጉስ ወይም በተስፋ እንደተሰጠው «መሢህ» ተደርጎ ቀርቧል። 4. የተፃፈው በተለይ ለአይሁዶች ነበር። ብሉይ ኪዳንንና አዲስ ኪዳንን ያያይዛቸዋል። 5. የኢየሱስ የትውልድ ሐረግ በወንድ በኩል ያለው ወይም ንጉሳዊው ሲሆን ከመሢሁ ጋር የሚያያዝ ነበር። የቀረበው ከልደቱ ታሪክ ጋር ነው።	1. ፀሐፊው — ግርባስ ወይም ዮሐንስ ግርባስ የተባለው ከኢጥሮስና አውሎስ ጋር ያገለገል የነበረው ነው። 2. የተፃፈበት ዘመን ከ40—75 ዓ. ም. 3. ኢየሱስ የእግዚአብሔር እገልጋይ ተደርጎ ቀርቧል። 4. የተፃፈው በተለይ ለርማውያን ነበር። ይህ መጽሐፍ በተግባር የተሞላ መጽሐፍ ነው። 5. ምንም የትውልድ ሐረግ አልቀረበም። ምክንያቱም ከዓላማው ጋር የሚሰማው አይደለም።	1. ፀሐፊው — ሉቃስ የተባለው ከአሕዛብ ወገን የሆነ ሐኪም ሲሆን የአውሎስና የግርባስ ጓደኛ ነበር። 2. የተፃፈበት ዘመን 60 ዓ. ም. ገደማ። 3. ኢየሱስ ፍፁም ሰውና «የሰው ልጅ» ተደርጎ ቀርቧል። 4. የተፃፈው በተለይ ለግሪኮች ነበር። 5. የኢየሱስ የትውልድ ሐረግ ከእውነተኛ የሥጋ ዝምድና በእናቱ በግርያም በኩል የሚመጣው ነው። የቀረበው ከጥምቀቱ ታሪክ ጋር ነው።	1. ፀሐፊው — ዮሐንስ የተባለው «ኢየሱስ ይወደው የነበረው ደቀ መዝሙር» ነው። 2. የተፃፈበት ዘመን ከ80—100 ዓ. ም. 3. ኢየሱስ «የእግዚአብሔር ልጅ» ተደርጎ ቀርቧል። 4. የተፃፈው አይሁድና አሕዛብ እንዲያምኑና የተትረፈረፈ ሕይወት እንዲያገኙ ነበር። 5. ምንም የትውልድ ሐረግ አልቀረበም፤ ምክንያቱም የእግዚአብሔር ልጅ መሆኑን የሰጠውም፤ እርሱ ከፍተረት በፊት ነበረ። 6. ዮሐንስ በኢየሱስ እገልገሎት ማዕከላዊው ነጥብ ያደረገው፤ አይሁዶች የአምላክነቱን ምልክቶች ብዙዎቹን እንቀበልም

6. በዚህ ወንጌል ውስጥ የኢየሱስ አገልግሎት ማፅከላዊው ነጥብ የሚሆነው፤ ደቀ መዛሙርቱ እርሱ መሢህ እንደሆነ ሲመሰክሩ ነበር፤ ማቴ. 16፤ 13-20።
7. «ቤተ ክርስቲያን» ግልሰ በሆነ መንገድ የሚጠቅሳት የማቴ 16፤ 18፤ 18፤ 17።
8. ማቴዎስ የኢየሱስን ትምህርትና አገልግሎት በተመጣጣኝ ደረጃ ያቀርባል።
9. ማቴዎስ ከሌሎቹ ወንጌል ፀሐፊዎች ይልቅ ከብሉይ ኪዳን በብዛት ይጠቅሳል።
10. ማቴዎስ የኢየሱስን ጥገና ምዕንት በሚመለከት ሰፊ ትምህርት ያቀርባል።
11. ቁልፍ ቃላት፡- ተፈፃሙ - ጻድቅ - መንግሥት - የዳዊት ልጅ - የዘመን ወይም የዓለም ፍፃሜ የሚሉት ናቸው።
12. ቁልፍ ጥቅሶች፡- ማቴ. 1፤ 1፤ 2፤ 2፤ 28፤ 18 ናቸው።

6. በዚህ ወንጌል ውስጥ የኢየሱስ አገልግሎት ማፅከላዊው ነጥብ የሚሆነው፤ ደቀ መዛሙርቱን ለአገልግሎት ሊልክ ነበር፤ ማር. 6፤ 7-13፤ 30፤ 31።
7. ኢየሱስ ለናጢ እንደነበረ የሚናገር የግርቆስ ወንጌል ብቻ ነው። ማር. 6፤ 3።
8. ግርቆስ ከኢየሱስ ትምህርት ይልቅ ሥራውን ያቀርባል።
9. «ወንጌል» የሚለው ቃል ከሌሎቹ ወንጌሎች ይበልጥ በግርቆስ ወንጌል ውስጥ ተጠቅሷል።
10. የግርቆስ ወንጌል ከአራቱ ወንጌሎች መካከል አዊሩ ነው።
11. ቁልፍ ቃላት፡- ግገልገል ወይም መርዳት - ወዲያ ውኑ - በቀጥታ ወዘተ የሚሉት ናቸው።
12. ቁልፍ ጥቅሶች፡- ማር. 1፤ 35፤ 8፤ 34-37፤ 10፤ 29-30፤ 45 ናቸው።

6. በዚህ ወንጌል ውስጥ የኢየሱስ አገልግሎት ማፅከላዊው ነጥብ የሚሆነው፤ ኢየሱስ ፊቱን ወደ ኢየሩሳሌም ሲያቀና ነበር፤ ሉቃስ 9፤ 51።
7. እረኞች በሐፃንነቱ ወቅት ኢየሱስን እንደጉበኙትና ስለልጅነቱ ወቅት የተረከው የሉቃስ ወንጌል ብቻ ነው፤ ሉቃስ 2፤ 8-20፤ 40-50።
8. ሉቃስ የኢየሱስን ፀሎቶች ብዙዎቹን ያቀርባል።
9. ኢየሱስ በኢየሩሳሌም ዙፒታ እንዳለቀሰ የሚነግረን የሉቃስ ወንጌል ብቻ ነው።
10. የሉቃስ ወንጌል ከአራቱ ወንጌሎች መካከል ረጅሙ ነው። በእዲስ ኪዳን ውስጥ ረጅሙ ሙጽሐፍ ነው።
11. ቁልፍ ቃል፡- የሰው ልጅ የሚለው ነው።
12. ቁልፍ ጥቅሶች፡- ሉቃስ 2፤ 4፤ 52፤ 5፤ 32፤ 9፤ 62፤ 19፤ 10 ናቸው።

- ባሉበት ጊዜ ነበር፤ ዮሐ. 11፤ 54-12፤ 50። ከዚህ በኋላ አይሁድ ሊገድሉት አቀዱ፤ ዮሐ. 11፤ 54።
7. የአልዓዛርን ከሞት መንሳት የሚያቀርበው የዮሐንስ ወንጌል ብቻ ነው፤ ዮሐ. 11፤ 1-45።
8. ዮሐንስ ረጃጅም የሆኑትን የኢየሱስ ስብከቶች በብዛት ያቀርባል።
9. ኢየሱስ ከፈቃዲዋስ ጋር ያደረገውን ንግግር የሚነግረን የዮሐንስ ወንጌል ብቻ ነው።
10. በዮሐንስ ወንጌል ምንም ምሳሌዎች አይገኙም። በዮሐንስ ውስጥ የሚገኙት ታምራት በሌሎቹ ወንጌሎች ውስጥ ከሚገኙት ያንሳሉ።
11. ቁልፍ ቃላት፡- እሙንት - ሕይወት - ቃል - እውነት - እውነት - የእግዚአብሔር ልጅ የሚሉት ናቸው።
12. ቁልፍ ጥቅሶች፡- ዮሐ. 1፤ 11፤ 12፤ 3፤ 16-18፤ 6፤ 27፤ 14፤ 1-3፤ 16፤ 28፤ 20፤ 31 ናቸው።

ለትምህርት ሃያ አንድ የተዘጋጁ የክለሳ ጥያቄዎች

1. አራቱ ወንጌሎች በተለይ የተጻፉላቸውን የተለያዩ ተቀባዮችን ስም ጻፉ።
2. በዮሐንስ ወንጌል ውስጥ የኢየሱስ የትውልድ ሐረግ ያልቀረበው ለምንድነው? በማርቆስ ወንጌል ውስጥስ?
3. ማቴዎስ የኢየሱስን ሕጋዊ ወይም ንጉሣዊ የትውልድ ሐረግ ያቀረበው ለምንድነው?
4. በአራቱ ወንጌሎች ውስጥ የሚገኙትን የኢየሱስ አገልግሎት ማዕከላዊው ነጥብ አስፍሩ። በዚህ ነጥብ ላይ ኢየሱስ የአገልግሎቱን አቅጣጫ የለወጠበት ምክንያት ምንድነው? አስረጃ ጥቅስ ጭምር ስጡ።
5. ቤተ ክርስቲያንን ግልፅ በሆነ መንገድ የሚጠቅሳት የትኛው ወንጌል ነው?
6. የኢየሱስን ጸሎቶች በብዛት የሚያቀርበው የትኛው ወንጌል ነው?
7. የኢየሱስን ተግባር በብዛት የሚያቀርበው የትኛው ወንጌል ነው?
8. ብዛት ያላቸውን ረጃጅም ስብከቶች የሚያቀርበው የትኛው ወንጌል ነው?
9. የኢየሱስን ትምህርትና ተግባሮች በተመጣጠነ ሁኔታ የሚያቀርበው የትኛው ወንጌል ነው?
10. እያንዳንዱ ወንጌል የኢየሱስን አገልግሎት ለመጠቀም በተለያዩ ስሞች ተጠቅመዋል፤ እያንዳንዱ የተጠቀመበትን ስም ስጡ።
11. ከአራቱም ወንጌሎች አንድ አንድ ቁልፍ ቃል ጥቀሱ።
12. ከአራቱም ወንጌሎች አንድ አንድ ቁልፍ ጥቅስ ጥቀሱ።
13. ረጅሙ ወንጌል የትኛው ነው? አጭሩስ?
14. ስለ ኢየሱስ ዳግም ምፃት ሰፊ ትምህርት የሚያቀርበው የትኛው ወንጌል ነው?

የቤት ሥራ

ከአራቱ ወንጌሎች ተውጣጥቶ ለሚቀርብላችሁ ፈተና ተዘጋጁ።

ትምህርት ሃያ ሁለት

ምክር ለመምህሩ

ከአራቱ ወንጌሎች አውጣጥተው ያዘጋጁትን ፈተና ይፈትቱ።

ተማሪዎቹ የእስራኤልን ክፍለ አገሮች የሚያሳይ ቀላል ካርታ የመሳሰሉ ችሎታ እንዲኖራቸው ያስፈልጋል፤ በተጨማሪ የአራቱን ወንጌሎች ይዘት ባጭሩ ማወቅ ይገባቸዋል።

የቤት ሥራ

ለሚቀጥለው ትምህርት ዝግጅት የሐዋ. 1-7 እንብቡ። መምህር! ተማሪዎቹ መጽሐፍ ቅዱስን ማንበብ እንዳይሰለፍ ያነቃቁላቸው።